

ESPERO

GLASILO ESPERANTSKEGA DRUŠTVA MARIBOR

NOVEMBER 2013

ISSN 2463-8323

125-LETNICA ROJSTVA PRISKE HAAS

Priska Haas med svojimi učenci, Maribor 1969

Letos mineva 125 let od rojstva Priske Haas, žene ustanovitelja Esperantskega društva v Mariboru. Bila je dolgoletna članica Društva. Veliko Mariborčanov je učila mednarodnega jezika esperanta. Letošnji Zamenhofov dan Mariborsko esperantsko društvo posveča spominu nanjo.

Rojena je bila 8. januarja 1888 v kraju Knittelfeldu, v Avstriji s priimkom Schindler. Umrla je 26. julija 1975 v Mariboru.

Priska Haas, je bila učiteljica, osnovno šolo je končala v Gradcu, pedagoško gimnazijo pa v Mariboru. Bila je žena ustanovitelja Esperantskega društva Maribor (ustanovljeno 1910), odvetnika dr. Henrika Haasa.

Esperantistka je postala leta 1911. Jezika se je učila sama, saj na podežlju na avstrijskem Štajerskem, kjer je bila

učiteljica, ni bilo nikogar, ki bi ji lahko pri tem pomagal. Ves čas je sodelovala z možem. Član društva je bila vseh 65 let, zelo aktivna in v svojem delu uspešna. Organizacijsko delo v društvu je prevzela leta 1924, ko je bila izvoljena v odbor. Prav tako je bila članica Mednarodne esperantske zveze. Od leta 1958 dalje je bila častna članica Esperantskega društva Maribor.

Leta 1924 se je skupaj z družino udeležila svetovnega esperantskega kongresa na Dunaju. Po tem kongresu sta z možem dr. Henrikom Haasom priredila vabljivo esperantsko razstavo v študijski biblioteki v Kazinu.

V začetku novembra sta sledila dva dobro obiskana tečaja na realni gimnaziji. En tečaj je vodila Priska Haas v nemškem jeziku, drugega pa Ferdo Dobravc v slovenščini. →

VABILO

Vabimo vse učence, ki jih je Priska Haas učila esperanta kakor tudi ostale esperantiste na srečanje, ki bo 7. decembra 2013 v Mariboru. Njeni učenci se bomo zbrali ob 10. uri na pokopališču Pobrežje. Z ostalimi esperantisti se dobimo ob 11. uri v Mestni četrti Center, Maribor, Kacova 1. Dnevni red s podrobnostmi lahko preverite na spletni strani www.esperanto-maribor.si (Novice). Prijavite se lahko na e-naslov: info@esperanto-maribor.si ali na GSM: 041 27 57 31.

Spremna beseda

Nabralo se nam je nekaj gradiva, ki ga želimo deliti z vami, predvsem z željo boljšega obveščanja o naši dejavnosti. Žal je večina tekstov tokrat zgolj v slovenskem jeziku. Upam, da se bo v bodoče opogumil še kakšen tekstopisec v esperantu. Na koncu se nahaja novela v esperantu z vzporednim slovenskim prevodom. Na začetku bo verjetno prisotna še kakšna nerodnost, zato pričakujem vaše nasvete in predloge.

Mario Vetrih

→ Po smrti moža (1925) je še naprej delala kot uslužbenka v odvetniški pisarni in tako vzdrževala sebe in svoja dva otroka Silvijo (1912-1936) in Herto (1914-2010).

Sodelovala je pri prevodu knjige »Jugoslavija in njeni narodi«. Vodila je vrsto tečajev, dajala individualne učne ure, kot nepopravljiva idealistka vse brezplačno, predvsem pa je na svojem domu vzgojila vrsto znanih esperantskih aktivistov. Zaradi svojega entuziazma je pridobila marsikoga za to gibanje. V tem pogledu je bila aktivna do svoje smrti v 88. letu starosti.

Po drugi svetovni vojni je bilo središče mariborskih esperantistov njeno stanovanje, saj si drugje prostorov niso mogli privoščiti.

Njena nesebičnost in delavnost sta se kazala tudi na drugih področjih. Od svoje pokojnine je pogosto darovala denar za esperantsko društvo, prav tako pa je pletla namizne prtičke, ki so jih člani esperantskega društva prodajali. Ves izkupiček je darovala v dobrodelne namene ob raznih naravnih nesrečah v državi, tj. žrtvam potresa v Skopju in Banja Luki, pa tudi v svetu, na primer pomagala je revnim v Peruju in Pakistanu.

Skromno Prisko je za njen doprinos leta 1975 republika Slovenija odlikovala s Srebrno zvezdo, častnim znakom za zasluge narodu.

Nekaj o esperantu

Dr. Ludvik Lazar Zamenhof, Poljski zdravnik, je leta 1887 v Varšavi izdal brošuro *Lingvo Internacia* pod psevdonimom "D-ro Esperanto", kar pomeni "Doktor Upajoči". Na njeni osnovi se je razvil mednarodni jezik esperanto. Zamisel mednarodnega planskega jezika, ki nima za cilj nadomestiti narodne jezike, temveč služiti kot dodaten, drugi jezik za vse, ni bila nova, vendar je Zamenhof videl, da se mora tak jezik razvijati s kolektivno rabo in je zato omejil svoj začetni predlog na minimalno slovnico in majhen besednjak. Danes je esperanto polno razvit jezik, ki ga govori po celem svetu razširjena govorna skupnost in ki ima popolna jezikovna izrazna sredstva. Mnoge Zamenhofove zamisli so napovedovale zamisli utemeljitelja sodobnega jezikoslovja strukturalista Ferdinanda de Saussura (čigar brat René je bil esperantist).

V sedanjí digitalni dobi je dobil esperanto ponoven zagon s pomočjo spleta. V našem času se klasične oblike delovanja – v klubih, društvih, državnih zvezah – umikajo sodobnim oblikam delovanja, ki potekajo predvsem po svetovnem medmrežju. Tako je esperantska Vikipedija ena najbolj živih in obsežnih. Microsoft je esperantski črkopis že davno uvrstil v svoj nabor znakov, kakršnega uporablja vsak sodoben računalnik. Google je esperanto uvrstil med 64 jezikov, med katerimi je možno avtomatično prevajanje preprostejših besedil. Če vtipkamo v iskalnem sistemu Google besedo *esperanto*, dobimo danes že blizu sto milijonov zadetkov, kar dovolj očitno zavrača pomislek, da bi bil esperanto jezik, ki ga „nihče ne govori“.

Prihaja do pobud zunaj esperantskega gibanja, kot je to partnerstvo med nemškim mestom Herzberg am Harz in poljskim mestom Gora, ki sodelujeta s pomočjo skupne uporabe esperanta. Herzberg am Harz pa se je sploh preimenoval v „Herzberg – Esperantostadt“ (esperantsko mesto). Širitev takih partnerstev po Evropi in svetu bi dala Zamenhofovem mednarodnem jeziku dala nov zagona.

Mesti Maribor in Gradec v Avstriji povezuje skupna oseba, dr. Henrik Haas (ustanovitelj Esperantskega društva v Mariboru, leta 1910), ki se je ob koncu 19. stoletja kot pravnik iz Gradca preselil v Maribor in sem zanesel seme esperantskega gibanja, katerega dediči smo danes mi. V Mariboru se namreč ni zavzemal samo za mednarodni jezik, ampak, kar je za esperantiste značilno, tudi za enakopravnost slovenskega jezika v sodstvu tedaj še obstoječe avstrijske monarhije, v kateri smo živeli tudi Slovenci. Omenjena povezava bi lahko bila pobuda za medesojno povezavo po vzoru Herzberga in Gore.

Esperantsko društvo Maribor

Na redni letni skupščini EDM 4. februarja 2013 je bilo izvoljeno novo predsedstvo društva: predsednik Mario Vetrih, podpredsenica Melita Cimerman, ostali člani predsedstva so: Aleksander Herman, Klaus Nekrep, Urška Kapun Satler in Zdenka Rojc. Za tajnico društva je bila izvoljena Karmen Lešnik.

Za letošnji program smo si zastavili sledeče:

- Organizacija enega nadaljevalnega tečaja esperanta ter enega tečaja za nove začetnike v Mestni četrti Center, Maribor.
- Predstavitev nove knjige Zlatka Tišljara *Ekzistado*.
- Izdaja knjige *Kumewawa – sin pragozda* Tiborja Sekelja v slovenskem prevodu ob 25-letnici avtorjeve smrti.
- Udeležba skupine članov na Poletni esperantski študij (*Somera Esperanta Studado*) v Martinu (Slovaška) julija (7 dni).
- Udeležba na srečanje esperantskih pisateljev v Hraščini na Hrvaškem.
- Proslava slovenskih esperantistov ob Zamenhofovem dnevu 7. decembra s srečanjem učencev Priske Hass ob 125-letnici njenega rojstva.
- Sodelovanje članov na tribunah Forum Evropa.
- Sodelovanje z Zvezo za esperanto Slovenije (ZES).
- Sodelovanje članov na srečanju planincev *Montkabana Renkontigho* septembra na Hrvaškem.
- Iskanje možnosti učenja esperanta v izobraževalnih ustanovah.
- Nova postavitev spletnih strani, vključitev v družabna omrežja.
- Izdajanje glasila društva.
- Izdelava projektov in prošnje za financiranje društva.
- Organizacija skupščine društva.

Somera esperanto studado (SES) *Poletna šola esperanta*

Med 12. - 20. julijem 2013 so slovaški esperantisti že šestič organizirali *Somera esperanta studado* (SES). Tokrat so si izbrali mesto Martin, ki je bilo svoj čas tudi glavno mesto Slovaške. V 19. stol. Je Martin postal kulturno in univerzitetno središče Slovaške, kar dokazujejo Slovaška nacionalna knjižnica, Slovaški nacionalni muzej in Matica slovaška, ki predstavlja znanstveno in kulturno institucijo. Mesto se nahaja 210 km severno od Bratislave, nekaj kilometrov od meje s Poljsko, skrito med Malo in Veliko Fatro. Z nekaj več kot 58.000 prebivalci je osmo največje mesto na Slovaškem.

*Uspešen zaključek tečaja
(Prva z leve Karmen Lešnik)*

Na srečanju je bilo prisotnih 263 esperantistov iz 27 držav, najmlajši je štel le tri leta, najstarejša pa 89 let. Žal ni bilo mogoče spoznati vseh, ampak verjamem, da je letošnji SES ostal v lepem spominu vsem udeležencem, saj je bil dobro organiziran in z zelo raznolikim programom. Za vsakega se je nekaj našlo. Za tiste, ki ste zamudili šesti SES ste vabljeni na naslednjega, ki bo julija 2014 v Nitri. Se vidimo ☺!

Karmen Lešnik

Mreža evropskih mest *„Evropa Upanja“*

Melita Cimerman in Zlatko Tišljar kot predstavnika društev sta gospodu županu dr. Andreju Fištravcu razložila idejo o iniciativi, ki bi jo sprožilo mesto Maribor za ustanovitvijo mreže evropskih mest „Evropa upanja“. Ideja sloni na ugotovitvah večjega števila evropskih konferenc da je rešitev krize v Evropi v **aktivnem sodelovanju državljanov** in sicer na evropski ravni.

Ugotavljamo, da je večina državljanov posebej v revnejših državah EU obupana in da izhoda za takšno duhovno stanje ljudi ni v iskanju izboljšanja gospodarstva, vendar pa je treba delati na tem da se ljudem povrne upanje in sicer tako, da sami storijo nekaj zase.

Ugotavljamo tudi, da v Sloveniji enako kot v vsej Evropi obstaja ogromno ljubiteljskih društev v katerih veliki odstotek državljanov dela zastonj in še dodatno plačuje svojo članarino ter druge stroške (v Sloveniji je več ko 22.000 raznih društev) in ta mreža organizacij je vir, ki ga ne uporabljamo dovolj in ki bi bila lahko izhodišče za mobilizacijo velikega števila državljanov na projektu obnove duhovnega stanja državljanov in povratek upanja.

Ideja predvideva ustanovitev mreže evropskih mest *Evropa upanja*, ki bi jo iniciralo mesto Maribor in v mrežo povabilo 5-10 mest, ki bolj močno podpirajo uporabo mednarodnega jezika Esperanta.

Za tem bi vsako mesto te mreže začelo aktivnosti s svojimi ljubiteljskimi organizacijami. Povabili bi jih na sestanke, kjer bi jim razložili, da predlagamo sodelovanje njihov članov s člani enakih društev v mestih mreže in naj sami navedejo kakšne aktivnosti bi predlagali ter analizirajo kaj bi s tem želeli. Za tem bi začeli konkretne povezave in **aktivno sodelovanje**, iz česar bo prav gotovo marsikaj nastalo. Nove iniciative bodo postopoma s povsem ljubiteljskega

Najstarejša udeleženka in najmlajši udeleženec

Srečanje je namenjeno predvsem učenju esperanta, saj so dopoldnevi minevali v učilnicah srednje šole - *Stredná priemyselná škola*. Vsak dan v tednu so potekala predavanja, konverzacija, vaje, igre v učnih skupinah. Udeleženci smo bili razvrščeni po nivojih znanja. Skupine so bile po starosti, nacionalnosti in interesih zelo heterogene, kar je učenju dalo dodaten čar.

Popoldnevi so bili namenjeni predavanjem, debatam, igram, kvizom, kinoteki in ekskurzijam. Večere so popestrili žanrsko zelo različni koncerti esperantskih izvajalcev. Poslušali smo rock, pop, balade in raggie.

Priljubljen je bil tudi nočni program, ki poteka v bolj sproščenem vzdušju v »gofuju«, kjer so intimni večeri ob glasbi in pogovorih, v »drinkeju«, kjer se ob pijači debatira o vseh mogočih temah in »diskeju«, kjer je Dj Gunnar iz Nemčije poskrbel, da smo se zavrteli v ritmih popularne glasbe.

V popoldnevih si je bilo na ekskurzijah mogoče ogledati grad Oravio, mesto Bojnice, voden ogled po mestu Martin in celodnevna ekskurzija na Tatre. V bližini Martina na Veliki in Mali Fatri so tudi ruševine gradu, slapovi in veliko poti za kolesarske navdušence.

sodelovanja šle tudi na profesionalno dejavnost na področju izobraževanja, kulture in za tem tudi v gospodarstvo.

Osnovno je, da ljudje v ljubiteljskih organizacijah razumejo iniciativo: *Politiki nam ne nudijo nič perspektivnega, začnimo delati sami in s sodelovanjem državljanov na osnovi interesov vsakega posameznika ustvariti nov duh upanja, nov duh skupnega delovanja, realizirati evropska srečanja, projekte in prijateljstva na prek mejni evropski ravni.*

Da bi pa res lahko sodelovali številni navadni državljani na evropski ravni, moramo rešiti glavno oviro: večjezičnost, nezmožnost učinkovite komunikacije, ker večina državljanov ne obvlada angleščine dovolj dobro, da bi izmenjavali ideje in se pogovarjali z ljudmi iste branže ali z istim hobijem. Zato bo mreža priporočila uporabo esperanta, ki se ga da hitro naučiti (največ v enem letu) in ki bi ga uporabljali vsi, ki se prostovoljno za to odločijo.

Razen tega bi takoj priporočili vsem pevskim društvom v mestih mreže upanja, da v repertoar dodajo petje evropske himne na tekst, ki ga je izvorno v esperantu napisal Umberto Broccatelli, s čim bi bila takojšnja možnost neposredno vplivati na razvoj evropske identitete pri državljanih. Na srečanjih društev znotraj mreže bi vedno peli to himno.

Iniciativa ne zahteva praktično nobenega denarja. Lahko bi postala vir večjega števila evropskih projektov ki bi jih financirala EU od leta 2015 dalje.

Osnutek prvih korakov:

1. Društvo za evropsko zavest in Esperantsko društvo Maribor bosta ustanovila Odbor za realizacijo Mreže mest *Evropa upanja* v katerem bodo zainteresirani člani in Mariborski župan dr. Andrej Fištravec.
2. Odbor bo v imenu društev za to iniciativo prosil sponzorstvo Mesta Maribor.
3. Odbor bo sam navezal stike z desetimi mesti v Evropi, za katera menimo, da bi se odzvala na iniciativo in bila pripravljena pristopiti k tej mreži. Ko bomo dobili pristanek vsaj pet mest, bomo podpisali dokument o ustanovitvi mreže.
4. Odbor bo takoj za tem, v sodelovanju s službami mesta Maribor, sklical sestanke na posameznih področjih ljubiteljske dejavnosti in jim razložili idejo ter prosil da vsi skupaj razmislijo kako bi radi sodelovali, vsak na svojem področju z ljudmi iz mest *Evrope upanja*.
5. Ko dobimo mnenje naših članov ljubiteljskih dejavnosti, bomo to poslali v mesta upanja in jih prosili, da njihovi člani ljubiteljskih dejavnosti pravt tako razpravljajo kako sodelovati in dopolnijo ideje, ki so jih dali člani mariborskih ljubiteljskih organizacij.
6. Društvi bosta koordinirali to dejavnost in pomagali pri kontaktiranju drugih mest, posebej tam, kjer bo mogoče takoj uporabiti esperanto kot jezik sporazumevanja.
7. Ko pride do prvih iniciativ o učenju esperanta, bosta društvi omogočili individualno učenje prek spleta (vsak v svojem jeziku) in pomagali vsem, ki se učijo pri reševanju nalog in takoj koordinirali osebno sodelovanje istovrstnih ljubiteljev preko skypa z namenom, da se takoj pogovarjajo o tem kar jih zanima in hkrati pri tem vadijo svoje znanje esperanta.
8. Poznejša dejavnost bo odvisna od iniciativ ki bodo prišle od samih državljanov in mest.

Zlatko Tišljar

Reto de eŭropaj urboj

Eŭropo de espero

La 25-an de septembro 2013 mi kaj Melita Cimerman havis interparolon kun la urbestro de Maribor (Slovenio) rilate la propono ke Maribor iniciatu starigon de eŭropa reto de urboj "Eŭropo de Espero", kies ĉefa celo estos, nun kiam la plimulto da civitanoj pli malpli ĉesis esperi kaj rezignacias pri la estonto, relevi la esperon en la homoj per **aktiva kunlaboro de civitanoj en la reto de eŭropaj urboj "Eŭropo de espero"**. Unua paŝo estas ricevi subtenon de urbestroj pri aliĝo al tiu reto kaj ni komencos per urboj malpli grandaj kiuj havas evidentan simpatian al Esperanto.

La konkreta plano fakte estas aktivigi pli forte en reciproka kunlaboro ĉiuspecajn amatorajn grupojn en tiuj urboj kaj por ke la kunlaboro ne estu nur je la nivelo de gvidantoj kaj mallarĝa tavolo de tiuj kiuj konas la anglan, la reto rekomendos lerni E-on (lingvon de espero) kiel helpilon por tiu aktivigo de la civitanoj je eŭropa nivelo. La urbestro de Maribor Andrej Fištravec akceptis la iniciaton kaj aliĝis al la iniciata komitato kiun starigis du mariboraj societoj: Esperanto-societo kaj Societo por Eŭropa Konscio.

La urboj kiujn ni unue kontaktos estas tiuj en kiuj estas pli granda ŝancon rapide akcepti tiun iniciaton inter kiuj estas krom Maribor (Slovenio) ankaŭ Herzberg/Harz (DE), Svitavy (CZ), Bauge (FR), Bjälstok (PL), Gora (PL) kaj kelkaj aliaj.

Nia plano volas aktivigi civitanojn (simplajn kaj multajn) organizitajn en amatoraj societoj (nur en Maribor estas pli ol 500 societoj ĉiuspecaj kun 10.000 membroj kio estas 10% de la loĝantaro) je ĉiuj niveloj - do efektivi interklubajn kaj interpersonajn kontaktojn de abelistoj, fajrobrigadistoj, ĝardenkulturistoj, korusoj, ĉiuspecaj kulturkluboj, solidarhelpsocietoj ktp. Tiusence ni ne parolas pri tiuj kiuj konas E-on sed ni nur rekomendos lerni E-on al tiuj kiuj ne konas la anglan (verŝajne tamen granda plimulto de la celgrupo).

Nia plano rilatas al amasa civitana interkontaktado el kiu ekestos multaj novaj ideoj kaj iniciatoj kaj kiu chiukaze vekos la esperon, ke ili mem - simplaj civitanoj - faras ion por plibonigi la situacion en Eŭropo kaj levos sian esperon pri la estonto.

Pluraj kunvenoj en Eŭropo jam konstatis ke la situacion en Eŭropo povas plibonigi **nur aktiva kunlaboro de simplaj civitanoj eŭrope** kaj ke ŝtatoj kaj institucioj nur estas bremsa en la serĉado de la solvo.

Sekve, temas pri io kio povus ekmovi amase homojn - civitanojn inter kiuj tre multaj komprenos ke ili ne povas partopreni en tiu ĉi movado sen koni iun komunan komunikan lingvon - kaj ili konsciiĝos ke ekzistas lingva solvo por tio.

La dua paŝo estos ke ĉiu el la urbaj iniciataj komitatoj kunvokados kunvenojn de unuopaj grupiĝoj de amatoroj por diskuti pri la iniciato kaj aŭdi de ili ideojn. Tio signifas kunveni aparte ĉiujn kultursocietojn (korusojn, amatorajn teatrajn grupojn, literatur-ameantojn ktp.), amatorojn kiuj aktivas en sfero de naturo kiel ĝardenistoj, abelistoj, montgrimpantoj...) solidarsocietojn kiel fajrobrigadistoj, ruĝa kruco, Karitas, societoj de invalidoj ktp.

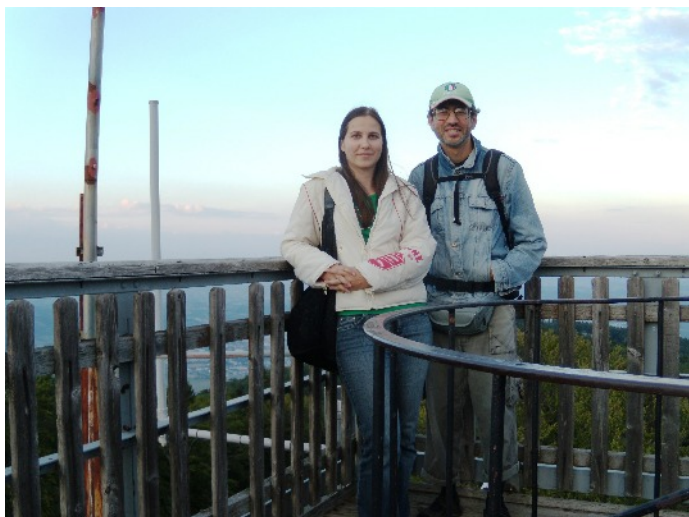
Ĉiu urbo faru tion mem kaj poste oni kunordigu la laborplanon de kunlaboro inter la urboj.

La lasta fazo estas kunordigi la praktikadon de la kunlaboro. En ĉiuj fazoj oni daŭre kunlaboru kun publikaj medioj (gazetaro, elektronikaj medioj) kaj sciigu ilin pri la evoluo de la Movado.

Zlatko Tišljar

“Esperantski” obisk mesta

Na lep, sončen dan ob koncu poletja je Maribor obiskal italijanski esperantist Franco Mazza iz Alexndrije. Železnica ga je na poti domov s slovaške Bratislave vodila tudi skozi Maribor, kjer je zaradi prestopa imel pol dneva na voljo za ogled Štajerske prestolnice. Po kratkih usklajevanjih njegovih želja in zmožnosti organiziranja dneva, sva si ogledala center mesta z Grajskim trgom, Trgom svobode, zanimiv mu je bil Trg Leona Štuklja, še posebej, ko sem mu povedala, da je star le dve leti. Sprehod sva nadaljevala po Lentu, kjer ga je očarala reka Drava in ambient na levem in desnem bregu.

Karmen in Franco na Pohorju

Pri počitku ob kavi se nama je pridružila Urška Kapun Satler, kjer smo poleg sproščenega pogovora malo poklepetali o šolskem in zdravstvenem sistemu pri nas, v Italiji in drugod po Evropi.

Da bi v celoti izkoristila ure, ki jih lahko preživel v našem mestu, sem ga odpeljala pod Pohorje, kjer sva se z vzpenjačo povzpela do Belewue-ja in potem peš nadaljevala do razglednega stolpa, kjer se nama je odprl razgled na Maribor.

Dan sva zaključila z večernim sprehodom po centru in Slomškovem trgu, ki je sijal v soju raznobarnih reflektorjev. Čakala ga je še dolga pot domov, saj je z vlakom pot nadaljeval proti Italiji.

Franco je bil zelo nezahteven gost, pravi da mu je mesto všeč in da je preživel lep dan.

Karmen Lešnik

Uspešno posvetovanje slovenskih esperantistov na Čatežu ob Savi

V soboto, 12. oktobra 2013, so se na Čatežu ob Savi zbrali slovenski esperantisti in sicer na posvetovanju "Nadaljni razvoj esperanta pri nas."

To izjemno uspešno srečanje, sodeč tako po številu udeležencev (19), kot po vsebini, sta organizirala Združenje za esperanto Slovenije (ZES) in Klub esperantistov Posavja (KEP).

Po pozdravnih nagovorih in dobrodošlici mag. Antona Miheliča, predsednika KEP (v esperantu) in Špela Ravnikar, članice KEP (v slovenščini) je sledil pozdrav in predstavitev poteka posveta s strani predsednika ZES, mag. Janeza Juge.

Sledila je uvodna točka posveta, LCD-projekcija s komentarjem o nastanku in delu KEP pod naslovom "Dragocena posavska esperantska izkušnja", kar je izvedel predsednik kluba. Diskusija, ki se je odlikovala po visoki stopnji profesionalnosti, izjemni strpnosti in prijetnem vzdušju, je temeljila na sledečih izhodiščih:

- Zakaj esperanto pri nas in sedaj (vodja razprave Janez Zadavec)?
- Kdo je esperantist(-ka) (vodja razprave mag. Zlatko Tišljar, tajnik Evropske esperantske zveze - EEU)?
- Ali potrebujemo organiziranost (vodja razprave mag. Ostoja Kristan, podpredsednik ZES)?
- Kje in kako spoznavati esperanto (vodja razprave mag. Janez Jug, predsednik ZES)?

Predsednik in članica KEP, Anton Mihelič in Špela Ravnikar sta v esperantu in v slovenščini nagovorila udeležence

Iz zelo plodne razprave, v katero se je vključila večina prisotnih, smiselno povzemam nekatere sledeče sestavine sporočila posveta:

Esperanto lahko zaradi svoje mednarodne in jezikovno-enakopravne usmeritve upravičeno imenujemo "motor svetovne jezikovne demokracije".

Delo KEP je možno označiti kot edinstven primer dobre prakse v Sloveniji, ki ga velja posnemati, in je eden redkih tudi v Evropi in v svetu. To potrjujeta predvsem eleganten način organiziranja - sestavni del že obstoječe Literarne sekcije "Beseda", v okviru Kulturnega društva "Franc Bogovič" Dobova in način delovanja - vključevanje "esperantskih točk" v literarne večere in druge prireditve, tako znotraj sekcije, kot tudi v okviru drugih organizacij.

Poleg tega klub intenzivno obvešča javnost o vseh pomembnejših "esperantskih" dogodkih predvsem v lokalnih elektronskih in tiskanih medijih, kakor tudi na spletnih straneh in FB-profilu svojega predsednika. Klub ima stalno

rubriko v biltenu ZES Informacije/Informoj, o svojem delu in življenju pa objavlja tudi v E-novičkah - e-časopisu Andragoškega centra Slovenije, v e-spletišču ZES, itd..

Udeležence posvetovanja je pozdravil tudi predsednik ZES, mag. Janez Jug

Organiziranost esperanta je potrebna, saj je tako možno učinkoviteje nastopati pred ustreznimi organi doma, v EU in po svetu.

Zlatko Tišljar, predstavnik EEU (tretji z desne), pojasnjuje udeležencem...

Nujna je posodobitev razpoložljive učne tehnologije in iskanje ustreznih oblik uvajanja esperanta v vrtce in šole.

Pomlajevanje esperantskih vrst in vključevanje esperanta v mednarodne prireditve je nujno, če hočemo, da esperantsko gibanje pri nas ne bo obsojeno na propad.

Esperantist je tisti, ki je pristaš esperantskega gibanja in propagira esperanto ter pozna vsaj osnove esperantskega jezika. Izjemnega pomena pa so tudi tako imenovani prijatelji esperanta, glede katerih pričajo številni primeri izjemno koristnih prispevkov k esperantskemu gibanju.

Esperantsko gibanje ne sme biti omejeno z raznimi ideološkimi – političnimi in verskimi vsiljevanji.

Pri uvajanju esperanta je smiselno upoštevati princip "petih skupin" po Everetu Rogersu, kjer poznamo: inovatorje, zgodnje prevzemnike, zgodnjo večino, pozno večino in preostale. Namreč tisti, ki esperanto razumejo kot noviteto, kljub svoji več kot 125 let dolgi zgodovini, ga bodo najprej

sprejeli (inovatorji), nato pa ga bodo z ustrezno "praktično pogojenostjo" bili pripravljeni sprejeti še ostali.

Pomembna je pobuda za preučitev možnosti opravljanja izpita iz esperanta v skupnem evropskem referenčnem okviru.

Smiselno je oblikovanje posebnega letaka, katerega osnutek je pripravil Janez Zadavec, kot pripomoček pri "esperantski mobilizaciji".

Oba predsednika, Jug in Mihelič, se posvetujeta

Nadaljevati je potrebno z izdelavo, dopolnjevanjem in posodabljanjem različnih esperantskih učnih pripomočkov in metod, kot na primer: priročnik z uporabo posodobljene "zagrebške metode", dograjevanje "esperantske Vikipedije", uporabna vrednost in možnosti uporabe programov lernu.net, e-slovarjev, obstoječa slovensko-esperantski in esperantsko-slovenski slovar, nadgradnja Rakuševega učbenika, ipd.

Član KEP, Peter Simonišek, deli udeležencem priponke "Mi parolas Esperanton"

Vse pohvale so vredna prizadevanja za organizacijo tečajev in krožkov esperanta.

Dobro bi bilo pripraviti ustrezen skupni prispevek ZES o primerih dobre prakse v slovenskih esperantskih klubih/društvih, ki bi bil potencialno zanimiv za udeležence jubilejnega 10. kongresa Evropske esperantske unije, ki bo julija prihodnje leto na Reki, na Hrvaškem. Ob tem je bila tudi sicer izražena pobuda, da se ZES včlani v Evropsko esperantsko unijo (EEU).

O esperantskem gibanju je potrebno smiselno uporabljati medije javnega obveščanja, pri tem pa paziti, da tako

početje ne bi prej škodilo gibanju, kot pa koristilo. Vsekakor pa je potrebno zagotoviti ustrezno transparentnost glede opozarjanja javnosti, da esperanto živi in se razvija, pri čemer uporabljati vidne napise in oznake, povezane z esperantom. To nekateri esperantisti že pridno počno, o čemer pričajo npr.: priponka "Mi parolas Esperanton (Govorim esperanto), ki jo uporabljajo člani KEP in so jo razdelili tudi ostalim udeležencem posveta, pa napis Esperanto na avtomobilih, emblemi klubov/društev, ipd..

Tomaz Longyka in udeleženske posveta

To je bilo le nekaj povzetkov iz sporočil posveta. Podrobnejše opredelitve zaključkov posveta bo pripravilo ZES, o čemer bo javnost tudi obveščena.

Po posvetu je sledilo prijateljsko druženje ob kosilu, kjer so bili izmenjane številne izkušnje, vprašanja in pobude.

Udeleženci posvetovanja so pozorno spremljali razpravo...

Udeleženci posvetovanja, katerega so organizacija pomeni za Klub esperantistov Posavja vrhunec že tako in tako uspešnega letošnjega delovanja, so s Čateža odšli z lepimi vtisi in z zavezo, da se tudi v bodoče dobivajo na podobnih plodnih srečanjih.

Na koncu se člani KEP zahvaljujemo vodstvu ZES, tajniku KS Čatež, gospodu Milanu Jamniku in Gostilni LES za vzorno vsebinsko pripravo, ustrezno tehnično podporo in prijateljsko gostoljubje.

*Anton Mihelič
Foto: R.M. in O.K.*

"Kakšna bi bila Evropa danes, če ne bi bilo EU?"

Društvo za evropsko zavest (DEZ) iz Maribora je sodelovalo skupaj s petimi drugimi partnerji v Evropskem projektu, čigar glavni nosilec je bila Evropska esperantska unija (EEU). Osnovni namen projekta je bila Evropska konferenca "Kakšna bi bila Evropa danes, če ne bi bilo EU?", na kateri so govorili pomembni politiki, zgodovinarji in ekonomisti. Namenjena je bila študentom novinarstva iz več evropskih držav.

Konferenca je potekala med 9. in 10. majem 2012. Udeležencev je bilo 150. Po konferenci je EEU skupaj z Društvom za evropsko zavest izdala knjigo referatov o konferenci v petih jezikih. Predstavitelji knjige v Mariboru sta skupaj orga-nizila Esperantsko društvo Maribor ter Društvo za Evropsko zavest Maribor. O njej je spregovorila Melita Cimerman.

Zanimivost konference je bila, da so vse prevajali simultano v tri jezike: italijanščino, angleščino in esperanto. V posameznih primerih so predavatelji govorili tudi v slovenščini oz. hrvaščini. V tem primeru je prevajanje potekalo tudi iz teh jezikov in obratno.

Zbornik je sestavljen iz prispevkov zgodovinarjev, ekonomistov in vidnih politikov, ki so soodločali v 90. letih prejšnjega stoletja, v časih, ki so bili za Evropo prelomni in ko je mir na kontinentu visel na nitki. Iz dogajanja takrat vemo, da je Evropa pokala po šivih, da je na Balkanu izbruhnila krvava vojna, katere posledice so vidne še sedaj. Danes že lahko z gotovostjo trdimo, da je EU odigrala pomembno vlogo pri zagotavljanju miru na kontinentu, ki je bil vsa stoletja prepleten s številnimi mednarodnimi konflikti od nemško - francoskega rivalstva, do napetosti med Grčijo in Turčijo, EU je pomagala pri razreševanju situacije v Severni Irski, blažilno je delovala celo na drugem kontinentu v sporu med Izraelom in Palestino.

Prispevki v zborniku predstavljajo tudi osebno videnje in dožemanje tistega v mnogih ozirih težkega ampak po drugi strani tudi zelo euforičnega časa, saj smo povprečni Evropejci mislili, da je mogoče skoraj vse. Evropska unija je bila cilj večine Slovencev, v njej smo videli blagostanje in predvsem zatočišče, čeprav še nismo mogli predvideti vseh kasnejših težav, ki nastanejo pri delovanju tako zelo pisane in nehomogene skupnosti. Verjeli smo, da se je za združeno Evropo vredno boriti, ne samo zaradi odpiranja velikega trga in močnega združenega gospodarstva, ki bo lahko uspešno tekmovalo v svetovnih okvirih ampak tudi zaradi lažjega življenja posameznika, saj so se vsakemu, ki je to zmožgal in hotel, odpirale veliko širše možnosti, kot pa jih je imel v okviru prejšnjih ozkih nacionalnih skupnosti.

V zborniku so tako prispevki bivših predsednikov Slovenije in Hrvaške, bivšega generalnega sekretarja krščanskih demokratov v evropskem parlamentu Thomasa Jansena, evropskega poslanca Antonia Canciana, nekdanjega evropskega poslanca Giorgia Rossettija, nekaterih znanih univerzitetnih profesorjev in ekonomistov.

EU je po mnenju teh in številnih drugih poznavalcev odigrala pomembno vlogo pri zagotavljanju miru in lahko zatrdimo, da je združena Evropa največji mirovni projekt v zgodovini tega kontinenta.

Razprava v Trstu ki so se je udeležili pomembni politiki in eksperti s področja politike, ekonomije, zgodovine je majhen poskus, da se k temu velikemu projektu nekaj prispeva, je poskus iskati in najti odgovore za prihodnost sobivanja v EU. Zaključila se je s skupnim Manifestom, ki so ga naslovili na javnost.

Za razmislek o knjigi sem si izbrala besede uvodničarja na konferenci in tri referate politikov, ki vam jih bom predstavila malo bolj konkretno, saj se vsi nanašajo na naše neposredno okolje in so zato najlažje razumljivi.

Sean O Riain, irski diplomat

S kakšnimi razmišljanji se kljub vsem pozitivnim premikom v sodobni Evropi srečujemo?

- Euroskeptiki so vedno bolj kritični do EU in napovedujejo njen konec.
- Mnogi ne vidijo povezave med EU in 67 leti miru v Evropi
- Nekateri mislijo, da je demokracija možna samo na nacionalni ravni, zlasti mladi v EU zmotno domnevajo, da sploh ni več potrebno vlagati naporov za ohranjanje miru, ker je mir že čisto naravna stvar in si vojne v Evropi sploh ne morejo predstavljati.

Jean Claude Juncker,

Luksemburški premier, je prav zaradi podobnih trditev postavil nekaj konkretnih vprašanj:

Zakaj mislite, da se je človekova narava po letu 1945 po čudežu tako spremenila, da ni več agresij?

- Ali verjamete, da so narodi, ki imajo popolnoma na-sprotne interese in ki so se zaradi tega stoletja voj-skovali, naenkrat postali miroljubni in kooperativni?
- Ali mislite, da je delo več kot 270 medvladnih komisij in Evropske komisije, ki konstantno in na tihem delujejo na področju iskanja rešitev za posamezne odprte probleme, popolnoma neučinkovito?
- Kaj je na primer s tistimi dnevnimi migranti, ki delajo vsak dan v sosednji državi? Mnogi so leta 2005 glasovali proti spremembam in širitvi Schengenskega območja. Ali bi se zares raz-veselili, če bi vsako jutro in večer stali s potnimi listi v kolonah na mejnih prehodih?
- Pa nasprotniki evra? Ali bi se veselili, ko bi vsakič pred potovanjem v drugo državo morali na banko in povrh vsega še plačevati bankam za menjavo denarja?

Vojna v nekdanji Jugoslaviji, dobesedno na našem pragu, nam je pokazala, da se človek v teh 60 letih ni popolnoma nič spremenil in da nekateri čakajo na vsak najmanjši povod, da začno z agresijo. Evropa res ni idealna in ima kritične točke ter zapleteno birokracijo, vendar se da z nekoliko potrpežljivosti vse probleme razrešiti tudi na miren način.

Pomembno je, da probleme definiramo, da se potem o njih pogovarjamo, se usklajujemo in najdemo ustrezne rešitve

Milan Kučan

dolgoletni aktivni politik je v svojem prispevku na osnovi osebnih izkušenj in razmišljanj zbral nekaj opozoril. Mnenja

je, da se lahko na osnovi negativnih izkušenj večnacionalne države Jugoslavije lahko naučimo nekaj, kar bi bilo koristno tudi skupnosti kot je EU.

Jugoslavija je razpadla, ker je zavestno pometala pod preprogo nekatere probleme, namesto da bi se z njimi soočila in poiskala zanje rešitve.

Evropska unija se je znašla v globoki krizi, ki jo bomo lahko razrešili le z velikimi, skupnimi napor. Zavedati se moramo, da je Evropa že v preteklem stoletju izgubila svoj monopolni položaj svetovne sile in nosilca razvoja, pojavila so se nova središča, najprej ZDA in Sovjetska zveza, sedaj pa vse bolj Kitajska, Indija in Brazilija. Evropa tega dejstva še vedno ni sprejela in treba je preveriti ali na tem področju sploh še ima ambicije. Če jih ima, potem se je treba dogovoriti za skupno pot, ker bo lahko samo v tem primeru nastopala v svetu kot pomemben in spoštovan subjekt. Ker se do sedaj Evropa še vedno ni nič konkretnega dogovorila pač ne more računati na uspeh, zgodilo se bo lahko celo, da stališč Evrope v svetu kmalu ne bo več slišati.

Bivši predsednik nas je tudi opozoril, da ponavljamo nekatere napake, ki so pripeljale do krvavega razpada skupne države Jugoslavije. Evropske države se na primer na političnem področju še vedno niso dogovorile okrog vprašanje za kakšno večnacionalno skupnost si sploh prizadevajo: federacijo, kon-federacijo ali pa nekaj popolnoma novega. Ker tega ne vemo, se soočamo z enakimi težavami kot druge večnacionalne države, ki so razpadle, ker niso pravočasno razreševale te svoje težave. Jugoslavija je bila umetna politična tvorba, ki je nastala tudi zaradi določenih zunanjih mednarodnih političnih okoliščin. Ker so se te spreminjale, bi morala Jugoslavija vsakič, ko so se zunanje okoliščine spreminjale, poiskati notranje odgovore. Tega pa ni počela in zato je na koncu razpadla.

Milan Kučan in Zlatko Tišljar

Tudi Evropa se še vedno ni odločila o svoji identiteti, vendar bo to nekega dne morala storiti, odgovoriti pa bo morala tudi na nekatere druge dileme. Ključno vlogo pri razreševanju težav bo gotovo imela solidarnost saj so evropski narodi premajhni, da bi lahko v globalnem svetu imeli neko težo.

Da bi situacijo bolj konkretno obrazložil, si je M. Kučan postavil tri vprašanja:

1. Kako v večnacionalni državi zagotavljati rav-novesje med načelom nacionalne enakopravnosti in načelom funkcionalnosti?

2. Kateri so integrativni vzvodi, ki različne narode povezujejo v državno skupnost in nato kratko analizira vzvode, ki so bili v Jugoslaviji.:

- vrednostni sistem oziroma ideologija
- politika oziroma politična stranka
- enotni trg z enotno monetarno, fiskalno in carinsko politiko
- vojska
- vloga osebnosti

3. vprašanje suverenosti, ki ni zgolj teoretično vprašanje ampak ima pomembne praktične politične posledice.

Citat iz referata M. Kučana:

“Evropa se bo morala ponovno zavezati prvotno zastavljenim vrednotam – miru, svobodi, človekovim pravicam, enakopravnosti, socialni stabilnosti in kohezivnosti, ekonomski uspešnosti, solidarnosti, enakopravnosti in veljavi EU v svetu – ter jih opredeliti kot temeljno vodilo svojega delovanja.”

Stjepan Mesić,

nekdanji predsednik Republike Hrvatske in zadnji predsednik Predsedstva Jugoslavije. Kot poznavalec in aktivni udeleženec političnega življenja zlasti v 90. letih je prepričan, da Evropa zaenkrat nima druge alternative kot pa je EU, kajti EU spreminja Evropo v kontinent miru.

Stjepan Mesić med udeleženkami konference

Odgovor na vprašanje, kakšna bi izgledala danes Evropa brez Eu je po njegovem zelo jasen: razdeljena, šibka, preprejena z notranjimi nasprotji in spori, v dobrem delu pa tudi pod dominacijo nedemokratskih režimov.

V nadaljevanju se osredotoči na krvave spopade med sosednjima narodoma, številne žrtve in dolgoročne negativne posledice, ki so nastale tudi zaradi ne ukrepanja evropske politične sfere.

Giorgio Rossetti,

nekdanji evropski poslanec meni, da se v Evropi o Evropi še nikoli ni toliko govorilo kot danes, vendar žal tudi veliko slabega. Obtožujejo jo, da dopušča ponovno nastajanje nacionalizmov, ksenofobije in anti politike. Številni se sprašujejo o smiselnosti eura in nadaljnega sobivanja v takšni obliki kot je to danes.

Na kratko se je ozrl v preteklost in naštel glavne mejnike v zgodovini EU.

1. Zakaj: 2 vojni v 40. letih, 170 mio mrtvih, nacionalna gospodarstva, mesta, kraji uničeni (ideja: združiti sovražnike in njihove vire zaradi katerih so se ubijali)
2. Kako in kdaj?: CECA 52, CED 54, CEE 57, Rim.
3. Bilanca oziroma dejstva tega zgodovinskega obdobja:
 - 60 let miru in rasti
 - enotno tržišče (4 svobode, enotna valuta za 17 držav)
 - iz šestih držav se je povečala na 27, še vedno pa čakajo novi kandidati za vstop.
4. Prvič v zgodovini se Evropa združuje na prostovoljni osnovi, ima pozitivno bilanco, odgovorila je že na vrsto vprašanj zaradi katerih je bila ustanovljena.

In zakaj naenkrat toliko kritike, nezadovoljstva in nasprotovanja?

V zadnjih letih smo lahko zaznali kar nekaj alarmantnih situacij. Začelo se je z Merklovo leta 2010. V novo nastajajoči skupnosti so se pojavili prvi znaki nezaupanja in negotovosti, nastala je ekonomska in politična kriza ter kriza vrednot, ki je pri ljudeh povzročila strah pred drugačnim in pred prihodnostjo.

Strah pa je tisti občutek, ki nažira zaupanje, odnose in medsebojno odvisnost na kateri sloni civilna in demokratična družba.

In tako je demokracija lahko hitro v nevarnosti, kajti tisti, ki se bojijo iščejo zaščito in so zanj pripravljeni žrtvovati tudi nekaj lastne svobode.

In kako je sploh mogoče, da smo v takšno situacijo zašli? Dejstvo je namreč, da so se sanje od včeraj (mir, obnova) uresničile.

Ampak sprijazniti se bomo morali, da je danes nov in drugačen čas in da je Evropa je soočena s popolnoma novimi izzivi, ki jih mora v skupno korist znati razrešiti.

Novi izzivi so zanesljivo:

- kriza,
- globalizacija,
- klimatske spremembe,
- mednarodni terorizem,
- vedno večji razkorak med bogatimi in revnimi državami in posledično migracije biblijskih razsežnosti,
- neusmiljena konkurenca,
- ogromne razlike med članicami EU na gospo-darskem področju.

Te nove okoliščine zahtevajo hitre in odločne ukrepe, ki pa jih EU ne izvaja. Vzrokov za to je več in med njimi sta tudi dve dominantni mnenji, nastali v preteklih letih:

- Mnenje, da je pomembno samo tržišče in zagovorniki so prepričani, da je šla EU na tem področju predalet.
- Mnenje, da je EU potrebna večja politična integracija in da ima pred seboj še dolgo pot. (Tu se pojavlja tveganje, da bodo realnost urejale najmočnejše članice.)
- Dejstvo je tudi, da so finance ušle kontroli in da so naraščale hitreje kot realne dobrine.
- Problem je tudi, da je tržišče medtem postalo globalno, enako ekonomija, politika pa je ostala v starih okvirih.

Vemo, da se je svetovna ekonomija v 20. stoletju enormno razvila, vendar pa se razdelitev dobrin ni temu primerno izboljšala ampak se je celo poslabšala. Vzrok temu je

liberalna ekonomija, ki je brez pravil in brez kontrole ter zanimivo stališče, da osebne koristi lahko prispevajo k skupnemu dobru. Takšna ideologija, ki smo ji priča na vseh področjih, je v popolnem nasprotju z etiko in solidarnostjo.

Z leve: Zlatko Tišljar, Milan Kučan, Edvige Ackerman, Stjepan Mesić, Sean O Riain, Nikola Rašić

Nujno moramo začeti s procesi, ki bodo omogočili da duhovnost in etika dobijo premoč nad materialnimi vrednotami. Istočasno pa moramo ustvariti tudi pogoje za premoč politike nad ekonomijo in financami.

Trenutno se EU ubada predvsem s financami in zato nima časa niti za rast in razvoj, niti za reševanje problemov na področju zaposlovanja, niti za socialno solidarnost in trajnostni razvoj. In ravno to prinaša s seboj dramatične posledice na socialnem področju.

Citirana je bila tudi misel papeža Pavla VI o EU:

“Potrebujemo novo veliko utopijo, moramo znati biti vizionarji, sposobni v sedanosti razumeti možnosti, ki se nam odpirajo in usmeriti ljudi v novo prihodnost.”

Nove generacije morajo ustvariti Evropo, ki ne bo samo skupno tržišče in ekonomija, ustvariti morajo Evropo, ki se bo zavzemala za svobodo in socialno pravičnost, demokratične principe, spoštovanje človekovih pravic, spoštovanje manjšin. Nujna je integracija različnih kultur brez da se posamezne identitete izgubijo.

EU mora predvsem doseči interno socialno kohezijo z evropsko blaginjo in socialnimi pravicami, ki bodo veljale za vse evropske državljane. Istočasno mora biti solidarna tudi do vseh revnih in zapostavljenih delov sveta, postati mora nosilka miru. Vse to pa ni mogoče brez močnejše in bolj enotne Evrope, ki bo sposobna hitreje reagirati in delovati.

Današnja Evropa je edina dimenzija v kateri lahko probleme, s katerimi se srečujemo, tudi uspešno razrešujemo. In danes smo ravno mi tisti, ki moramo prispevati k novim dimenzijam.

Melita Cimerman

Tibor Sekelj (1912-1988) je bil nadarjen na raznih področjih, ki so med seboj povezana: bil je novinar, raziskovalec, pustolovec, alpinist, pisatelj, risar, filmar, geograf, etnolog, muzeolog, poliglot in esperantist. Deloval je na področju politike, imel stike z več državnimi voditelji. V svojem delovanju je pri UNESCO v imenu Svetovnega esperantskega združenja (UEA) je zagovarjal uporabo esperanta.

Sodi med največje izvirne esperantske pisce. Morda je, glede na število njegovih del prevedenih iz esperanta v druge jezike, celo bolj znan v neesperantskem svetu. Njegovo najbolj uspešno literarno delo *Kumeuaua - la filo de ĝangalo* (*Kumeuaua – sin pragozda*) je prevedeno v 24 jezikov na skoraj vseh celinah.

Priložena novela je iz zbirke *Premiitaj noveloj kaj aliaj* (Nagrajene in druge novele). Zbirka je izvirno napisana v esperantu. Novela temelji na resničnih dogodkih. V letu 1944 je, brez večjih predhodnih izkušenj s plezanjem po gorah, sodeloval v odpravi na Akonkagvo (6962 m), najvišjo goro v Južni Ameriki, ki jo je vodil znani švicarski plezalec nemškega rodu Georg Link. Z Avstrijcem Zechnerjem in Italijanom Bertonejem je dosegel vrh te gore 13. februarja 1944. Odprava je dramatično potekala: štirje izmed šestih mladeničev, ki so sodelovali, so umrli v snežnem viharju. Njihova trupla so našli po 11-ih mesecih v drugi odpravi, v kateri je Tibor Sekelj na pobudo argentinske vojske prav tako sodeloval. Po obeh odpravah je Sekelj k že napisani knjigi *Tempestad sobre el Aconcagua* (Vihar nad Aconcaguo) ob 2. izdaji dodal novo poglavje v katerem je pripovedoval o tej pustolovščini. Argentinska vlada ga je nagradila z "zlatim kondorjem" za njegove zasluge pri odpravi, zavrnil pa je argentinsko državljanstvo, ki mu ga je osebno predlagal takratni voditelj Perón.

Neĝhomo

Mi malfermis la okulojn. Kvazaŭ mi revenus al tiu ĉi mondo post jarcenta foresto. »Kio mi estas? Kio okazis al mi?« Kaverno. La rokmuoj tie kaj jene lumigitaj de eta fajro. Sub la fingroj mi sentas ke mi estas kovrita per feloj. Silento. Mi provas leviĝi, sed la piedoj ne obeas. Ĉu ili estas frostitaj? Ĉu mi entute havas ilin? »Kie mi estas? Kio okazis al mi?«, ripetiĝadis en mia menso.

Nun mi klare memoras la direktoron de mia jurnalo: »Kolego, vi certe legis ke la neĝhomo aperis sur nia Montego. Vi bone konas Montegon. Vi estas, por tiel diri, la sola homo kapabla esplori tiun ĉi aferon. Jen tasko por vi!«

Sneĝeni moŝ

Odpri sem oĉi. Kot da bi se vrnil na ta svet po stoletni odsotnosti. »Kaj sem jaz? Kaj se je zgodilo z menoj?« Jama. Skalne stene osvetljene z majhnim ognjem. Pod prsti ĉutim, da sem pokrit s kožo. Tišina. Poskušam vstati, ampak noge me ne ubogajo. »So zmrznjene? Jih sploh imam? Kje sem? Kaj se je zgodilo z menoj?« se je ponavljalo v mojih mislih.

Zdaj se jasno spomnim direktorja mojega časopisa: »Kolega, ti si prav gotovo prebral, da se je sneĝeni moŝ pojavil na naši Gori. Ti dobro poznaš Goro. Si, tako rekoč, edini človek sposoben raziskati to zadevo. To je naloga zate!«

»Jen tasko por vi!« sonis longe en miaj oreloj. Dum la preparlaboroj mi ofte memoris la ruĝan vizaĝon de la direktoro. Tra la truo kiun la cigaredo lasis libera, li ellasis la simplan frazon: »Jen tasko por vi!« Dum mi grimpadis kun mia ekspedicio de bivako al bivako sur la rokaj deklivoj de Montego, sur ĝiaj glaciejoj kaj neĝblovaĵoj, mi sentis min en mia elemento. Same kiel dum miaj antaŭaj du ekspedicioj. La unuan fojon, akompanante la faman montgrimpanton Lund. La duan, por serĉi kvar kadavrojn: tiun de Lund, de lia edzino, kaj de du aliaj viktimoj de la neĝŝtormo al kiu mi mirakle eskapis. Ĉiujn kvar kadavrojn ni retrovis. Kun granda peno ni descendis kun ili en Grandan Valon por dece enterigi niajn kamaradojn. La trian fojon sur Montego. Ĉifoje kun nova, nekutima tasko: la serĉo de la neĝhomo. Post multaj tagoj ni alvenis al la danĝera zono de eterna neĝo. La spirado peza. Ripozo post deko da paŝoj. Subite piedsignoj en la neĝo. Piedoj grandaj, preskaŭ rondaj, kun postsignoj sen difinita rando, kian postlasas ŝuoj. Neĝhomo! Mia koro ekstremitis. La sango ekbolis: »Tasko por mi!« Nur momentojn post la ekscita trovo, la vento ekblovis pli forte. Ekneĝis. Montego dronis en densan grizon. Daŭrigi la grimpadon tra la neĝŝtormo signifus riski niajn vivojn. Mi ordonis al miaj kvar kunuloj tuj reiri al la lasta bivako. Ankaŭ mi baldaŭ venos. Ĉar mi mem ne estis kapabla turni la dorson al »mia tasko«. Precipe nun, kiam la piedsignoj tiel klare montriĝis antaŭ mi. Jen la spuro kuŝis antaŭ mi kiel gvidilo al la sukceso de mia misio. Nur mi devis sekvi ilin, elteni ĝis la fino. La esplorista pasio kaptis min kaj ordonis: antaŭen! Kun

energio nekomprenebla sur tiuj altaĵoj, mi paŝadis en la piedsignoj de la neĝhomo. Ne estis paŝoj tre grandaj. Sed la ventego kaj la neĝflokaj kiuj pingle ŝutiĝis en mian vizaĝon, senspirigis min. Ĝis genue mi dronadis en la neĝon. Ho fortoj ne forlasu min! Tra la densa neĝa vualo mi subite ekvidis silueton. Ĝi moviĝis. Mi levis miajn kontraŭneĝajn okulvitrojn, por konvinkiĝi pri la realeco de tio kion mi vidis. Jes, ia silueto moviĝis. En mian direkton. Mi plej volonte forkurus ien. Sed mia ekstrema elĉerpiteco fiksas majn piedojn al la neĝo, kvazaŭ ili estus el plumbo. La silueto fariĝis pli kaj pli klara. Ĝi venis rekte al mi. De nur kelkaj paŝoj mi povis vidi lian gigantan homsimilan korpon. Estis terura momento. Subite nebulo kovris miajn okulojn. Kio okazis poste kun mi? Nenion plu mi scias. Kvazaŭ mi estus droninta en jarcentojn profundan sonĝon.

»To je naloga zate!« je še dolgo odzvanjalo v mojih ušesih. Med pripravami sem se pogosto spomnil na direktorjev rdeĉe obraz. Skozi luknjo, ki jo je naredil cigaret, je izpustil preprost stavek: »To je naloga zate!« Medtem ko sem s svojo ekspedicio plezal od bivaka do bivaka po skalnatih poboĉijh Gore, po njegovih ledenikih in sneĝnih zametih, sem se počutil v svojem elementu. Prav tako kot v mojih prejšnjih dveh odpravah. Prvič, v spremstvu slavnega gorskega plezalca Lunda. Drugič sem iskal štiri trupla: Lundovo, njegove žene in še dveh žrtv sneĝne nevihte, ki sem ji sam čudežno pobegnil. Vsa štiri trupla smo našli. Z veliko truda smo se spuščali z njimi v Veliko dolino, kjer smo naše prijatelje dostojno pokopali. Tretjič na Goro.

Tokrat z novo, nenavadno nalogo: iskanje sneĝnega moža. Po mnogih dnech smo prišli do nevarnega območja večnega snega. Dihanje je oteženo. Počitek po desetih korakih. Nenadoma stopinje v snegu. Velike noge, skoraj okrogle, sledi brez določenega roba kakršnega pustijo čevlji. Sneženi mož! Moje srce se je zatrelo. Kri je zavrela: »Naloga zame!« Le trenutek po razburljivi najdbi je veter zapihal močneje. Začelo je snežiti. Gora je utočila v gosto sivino. Nadaljevanje z vzpenjanjem skozi snežno nevihto bi pomenilo tveganje naših življenj. Naročil sem svojim štirim spremljevalcem naj se takoj vrnejo v zadnji bivak. Tudi sam bom kmalu prišel. Vendar sam nisem mogel obrniti hrbta »svoji nalogi«. Še posebej sedaj, ko so se stopinje tako očitno pojavile pred menoj. Glej, sled je ležala pred menoj kot vodilo k uspehu mojega poslanstva. Samo moral sem ji

»Sneženi mož«

slediti, vztrajati do konca. Raziskovalna strast me je ujela in ukazala: naprej! Z nerazumljivo energijo na teh vršacih sem sledil stopinjam sneženega moža. Koraki niso bili veliki. Vendar so se vihar in snežinke kot igle vsule na moj obraz, ostal sem brez sape. Do kolen sem potonil v sneg. Oh, moči ne zapustite me! Skozi debelo sneženo tančico sem nenadoma zagledal obris postave. Premaknila se je. Dvignil sem snežna očala, da sem se prepričal ali je to res, kar vidim. Da, obris se je premaknil v mojo smer. Najraje bi pobegnil nekam. Ampak izjemna izčrpanost je moje noge pritrdila v sneg, kot da so iz svinca. Obris je postajal vse bolj jasen. Prihajal je naravnost k meni. Le nekaj korakov stran sem lahko videl njegovo ogromno, človeku podobno telo. Bil je grozen trenutek. Nenadoma je megla prekrila moje oči. Kaj se je kasneje zgodilo z mano? Nič več ne vem. Kot, da bi bil potopljen v stoletni, globoki spanec.

Paŝoj aŭdiĝis de ekstera. Iu forpuŝis unu el la rokoj. Post momento giganta homsimila figuro enŝoviĝis en la kavernon. Malgraŭ la duonmalhelo kaj la densaj ombroj mi rekonis la neĝhomon. La penso ke mi estas kaptito de la monstro hirtigis mian haŭton. Mi sufokis terurkrion en mia gorĝo. Mi decidis ŝajnigi senvivecon.

Per duonmalfermitaj okuloj mi povis sekvi liajn movojn. Nun li ree fermis la enirejon de la kaverno. Felon plenan de neĝo li alportis al la fajrujo. En poton li metis ĝin. »Jen tasko por vi«, mi nun klare aŭdis la voĉon el la buŝo kun cigaredo. Mi pensis: »Ĉu mi iam savos mian vivon el tiu ĉi aventuro? Ĉu mi sukcesos plenumi la taskon? La neĝhomo alproksimiĝis al mia kuŝejo. Li malkovris miajn piedojn kaj komencis palpi ilin. Mi nenion sentis. La piedoj estis frostitaj. Li kovris miajn piedfingrojn per tolajo trempita en varmegan akvon. Post kelkaj minutoj li ekfrotis ilin per neĝo, kaj sekvis denove varma kompreso. Ĉiu montgrimpanto konas tiun sistemon por aktivigi la sangocirkuladon. Sed la neĝhomo? Ĉu eble racia estajo? Kiam li metis sian manon sur mian frunton, mi havis la impreson de homa mano. Per la fingroj li levis miajn palpebrojn. Nun ni rigardis unu la alian en la okulojn. Li leviĝis kaj de la fajrujo alportis poteton. El ĝi li nutris min per kulerplenoj da kaĉo. Tre zorge kaj pacience. Jo la febla lumo de torĉo mi povis observi liajn manojn tute homecajn. Liajn okulojn. Lian nazon. Ne, la neĝhomo ne estis monstro. Li estis homo kun milda rigardo, iom fora, iom vitreca. Liaj piedoj estis volvitaj en tolajojn, ĉirkaŭligitajn per ledaj ŝnuroj. Lia plej ekstera vestajo estis besta felo. El sub la fela ĉapo abunda hararo kaj helbruna barbo vidiĝis. Tiun nokton mi longe ne povis ekdormi. Centoj da demandoj turmentis min. Kiam mi vekiĝis, mi estis sola en la kaverno. Post du aŭ tri horoj mia gastiganto aperis tra la rokpordo. Ĉasitan besteton li kunportis. Li senfeligis ĝin, kaj metis apud la fajro por ĝin rosti. Poste sekvis la masaĝo de piedoj. Li alportis rostajon kaj mi ekmanĝis. Apenaŭ eliris voĉo el miaj lipoj, kiam mi volis diri »dankon«. Li ne respondis, nek ŝajnis esti aŭdinta min. Mi kolektis mian tutan energion kaj transformis ĝin en voĉon: »Dankon! Dankon pro via boneco! Sed kiu vi estas?« Mia gastiganto daŭrigis ian sian laboron apud la fajrujo. Li ŝajnis sin ne aŭdi min. La tagoj pasis, kaj la kavernologanto sisteme nutris min kaj flegis miajn piedojn. Sed eĉ ne unu vorton mi aŭdis de li. Ankaŭ mi ne plu insistis pri interparolo. Li neniam rigardis min rekte en la okulojn. Sed mi zorge observadis mian savanton. Lia vizaĝo kamuflita per la barbo kaj la hararo, ŝajnis al mi iom konata. Al kiu ĝi memorigis min? Mi serĉis en mia memoro iun vizaĝon, sed vane.

Iun matenon li alproksimigis brulantan torĉon por ekzameni miajn piedojn. La flamo plene lumigis lian vizaĝon. Liajn bluajn okulojn. Lian haŭton tanitan pro la ventoj kaj frostoj. Lian delikatan buŝon... Jes, jes...mi konas tiun homon! »Lund!« mi ekkriis subite eksidante sur la kuŝejo. »Lund vi estas, mi rekonas vin!«

Kiel respondo al mia ekkrio, mia gastiganto ekrigardis min per nebuleca rigardo, sed restis trankvila, senvorta. »Sed Joĉjo, amiko mia, ĉu vi ne memoras min? Mi estas via amiko R. Ĉu vi vere ne rekonas min?«

Li daŭre rigardis min ne montrante per io ajn ke li komprenas miajn vortojn. »Amiko, ĉu vi ne memoras ke ni kune grimpis Montegon antaŭ kvar jaroj?« »Ĉu vi memoras? Ni bivakis kune dum tuta semajno en Glacieia Valo. Tiam ni ekmarŝis. Ankaŭ en la supra bivako ni pasigis kelkajn tagojn kune. Vi estis foje malgaja kaj ironia.

Od zunaj je bilo slišati korake. Nekdo je odstranil eno od skal. Čez trenutek se je ogromna, človeku podobna postava prikazala v jami. Kljub poltemi in gosti senci sem prepoznal sneženega moža. Misel, da sem ujetnik pošasti, je naježila moju kožo. Dušil me je krik groze v grlu. Odložil sem se, da se pretvarjam, da sem mrtev.

Z napol odprtimi očmi sem lahko sledil njegovemu gibanju. Zdaj je spet zaprl vhod v jamo. Kožuh poln snega je prinesel k ognjišču. Dal ga je v lonec. »To je naloga zate«, sem zdaj jasno slišal glas iz ust s cigareto. Mislil sem: »Ali bom kdaj rešil moje življenje iz te avanture? Ali bom lahko izpolnil nalogo?« Sneženi mož se je približal moji postelji. Odkril mi je noge in se jih začel dotikati. Nič nisem čutil. Noge so bile zmrznjene. Pokril je moje nožne prste s krpo namočeno v toplo vodo. Po nekaj minutah jih je začel drgniti s snegom in ponovno je sledil vroč obkladek. Vsak gorski plezalec pozna ta sistem za aktiviranje krvne cirkulacije. Ampak sneženi mož? Je racionalno bitje? Ko je položil svojo roko na moje čelo, sem dobil vtis, da je človeška roka. S prsti je dvignil moji veki. Zdaj sva se spogledala iz oči v oči. Vstal je in iz ognjišča prinesel lonček. Iz njega me je hranil s polnimi žlicami kaše. Zelo previdno in potrpežljivo. Zaradi šibke svetlobe bakle sem lahko opazoval njegove roke, povsem človeške. Njegove oči. Njegov nos. Ne, sneženi mož ni bil pošast. Bil je človek z nežnim videzom, nekoliko zamaknjen in steklen. Njegove noge so bile zavite v platno, zvezane z usnjeno vrvico. Njegovo zunanje oblačilo je bilo živalsko krzno. Izpod krznene kape so se videli košati lasje in svetlo rjava brada. Tisto noč dolgo nisem mogel zaspiti. Trpinčilo me je na stotine vprašanj. Ko sem se zbudil, sem bil v jami sam. Po dveh ali treh urah je moj gostitelj prišel skozi skalna vrata. Prinesel je ulovljeno žival. Odrli ji je kožo in jo dal zraven ognja, da jo bo spekel. Sledila je masaža stopal. Prinesel mi je pečenko in jedel sem. Iz mojih ustnic je komaj prišel glas, ko sem hotel reči »hvala«. On ni odgovoril, prav tako se je zdelo, da me ni slišal. Zbral sem vso svojo energijo in jo preoblikoval v glas: »Hvala! Hvala za tvojo dobrotu! Ampak kdo si?« Moj gostitelj je nadaljeval svoje delo poleg ognjišča. Pretvarjal se je, da me ni slišal. Dnevi so minevali in jamski človek me je sistematično hranil in skrbel za moje noge. Ampak niti besede nisem slišal od njega. Prav tako tudi sam nisem vztrajal pri pogovoru. Nikoli me ni pogledal naravnost v oči. Vendar sem skrbno opazoval svojega rešitelja. Njegov obraz je bil pokrit z brado in lasmi, zdel se mi je nekoliko poznan. Na koga me je spominjal? Iskal sem v svojem spominu obraz, vendar zaman.

Neko jutro se je približal z gorečo baklo, da pregleda moje noge. Plamen je v celoti osvetlil njegov obraz. Njegove modre oči. Njegovo polt zagorelo od vetra in zmrzali. Njegova nežna usta...Ja, ja...Poznam tega človeka! »Lund!« sem zaklical nenadoma sede na postelji. »Lund ti si, prepoznal sem te!«

V odgovor na moj krik, me je moj gostitelj pogledal z meglenim pogledom, vendar je ostal miren, brez besed. »Toda Joĉjo, prijatelj moj, se me ne spomniš? Jaz sem tvoj prijatelj R. Ali me res ne prepoznaš?«

Še vedno me je gledal, ne da bi pokazal, da razume moje besede. »Prijatelj ali se ne spomniš, da smo se skupaj povzpeli na Goro pred štirimi leti? Ali se spomniš? Cel teden smo skupaj prebivali v Ledeni dolini. Potem smo začeli hoditi. Prav tako smo v zgornjem bivaku preživeli

Kompreneble. Estis evidente ke la flirto de Hanka kun la juna inĝeniero Moze ĝenis vin.»

La rememoroj torente fluis el mia buŝo, en la espero ke Lund, kiun mi jam sen ia dubo rekonis, fine reagos. Sed vane mi tion atendis. Lia mieno restis rigida, senemocia. Nur de tempo al tempo lia frunto sulkiĝis, kvazaŭ li dezirus rememori ion forgesitan. »Memoru, Joĉjo, kiel vi rekomendis al mi kaj du aliaj kamaradoj grimpi Montegon. Ni sukcese grimpis ĝis la supro. Reveninte ni trovis vin, vian edzinon Hanka, Moze kaj profesoron Ŝulc en la plej supra bivako. Mi kaptis la manon de mia gastiganto. Lia rigardo komencis fariĝi pli klara. Ĉu li komencis kompreni min? »Ŝtormego komenciĝis. Ni tri, kiuj jam revenis de la montsupro, rapidegis por atingi ĝustatempe la grandan bivakon en Glacieja Valo. Tie, en nia tendo kun tremanta koro ni pensis pri vi. »Sed post tritaga neĝŝtormo, kiam vi ne revenis, ĉio estis klara. Dika neĝtavolo kovris viajn kvar kadavrojn. »Ni retrovis viajn korpojn, preskaŭ nerekoneblajn post unu jaro. Tiam ni rekonstruis la okazaĵojn. »Vi ekgrimpis. La profesoro postrestis. Kaj kiam la ŝtormo komenciĝis, li starigis sian tendeton. En ĝi ni retrovis lian kadavron post unu jaro. Vi kun Hanka kaj Moze daŭrigis, fruntante la neĝan ventegon. En tiaj cirkonstancoj via montgrimpa instinkto nepre ordonis al vi turniĝi kaj descendi. Sed ĉifoje vi tion ne faris. Nekomprenebla spitemo ekregis vin. Ĝi pelis vin antaŭen. Hanka, malgraŭ sia delikata aspekto, sukcesis evoluigi nekredeblan energion en la montaro. Ŝi sekvis vin de paŝo en paŝon. Kaj ankaŭ Moze klopodis venki la

spiromankon, la korpopezon, la neĝblovon kiu plenigadis lian vizaĝon. »Sed sur unu el la vastaj neĝkovritaj deklivoj Moze decidis reiri. Liaj piedoj komencis frostiĝi. Tie ni trovis lian kadavron la sekvantan jaron, kun piedo sen ŝuo.»

Je la flaveta lumo de la torĉo la ombroj kaj lumoj ludis makabran dancon sur la vizaĝo de mia mistera aŭskultanto. Homo, aŭ nur fantomo en la korpo de mia mortinta amiko. Liaj okuloj komencis febre brili. Penetre li rigardis min, kun la mieno de homo, kiu volus kapti fadenon de la historio, delonge perditan. »Vi daŭrigis la vojon supren, peze spiregante, luktante kontraŭ la neĝŝtormo, kiun ni ofte nomis la »blanka morto«. Kvazaŭ pelita de freneza obsedo vi puŝis vin antaŭen. Hanka ankoraŭ sekvis vin. Nur cento da metroj mankis ĝis la supro. Tiam subite, sur malseka roko ekglitis via edzino, kaj falante rompis sian kranion. Vi klopodis revivigi ŝin. Vi provis ŝin levi. Sed ho ve. Ĉio estis vana...Tie ni retrovis ŝin dum nia serĉekspedicio. Mi ne scias Joĉjo, kio pelis vin pluri. Ĉu la magnetata altiro de Montego, kiun ni ambaŭ tiom amis? Ĉu la freneziga doloro pro la perdo de via kunulino? Nur mi scias ke vi ekgrimpis por venki la lastajn cent metrojn de Montego. Sed post trideko da metroj vi eksidis. La frosto ekkaresis viajn

nekaŭ dui skupaj. Vĉasii si bil ŝalosten in ironiĉen. Seveda. Bilo je oĉitno, da te je motilo Hankino spogledovante z mladim inŝenirjem Mozejem.»

Spomini so kar deŝevali iz mojih ust, v upanju, da bo Lund, ki sem ga nedvomno prepoznal, konĉno odzval. Vendar sem to priĉakoval zaman. Njegov izraz je bil tog, brez ĉustev. Samo obĉasno se je njegoĉo ĉelo nagubalo, kot bi se ŝeĉel neĉesa spomniti. »Zapomni si, Joĉjo, ko si ti priporoĉal meni in dvema drugim prijateljema vzpenjanje na Goro, smo uspeŝno priplezali do vrha. Vraĉajoĉ smo naŝli tvojo ŝeno Hanka, Mozeja in profesorja Ŝulca v najviŝjem bivaku.» Vzel sem roko mojega gostitelja. Njegov pogled je postajal jasnejŝi. Ali me je zaĉel razumeti? »Velika nevihta se je zaĉela. Mi trije, ki smo se vrnili iz gorskega vrha, hiteli smo, da smo pravoĉasno prispeli v bivak v Ledeni dolini. Tam, v naŝem ŝotoru, smo s trepetajoĉim srcem mislili na vas. Toda po treh dneħ sneŝne nevihte, ko se ŝe niste vrnili, je bilo vse jasno. Debela sneŝna plast je prekrila vaŝa ŝtiri trupla. Po enem letu smo naŝli vaŝa trupla, skoraj neprepoznavna. Takrat

smo rekonstruirali dogodke. Povzpeli ste se. Profesor je omagal. In ko je nevihta izbruhnila, je postavil svoj ŝotor. V njem smo po enem letu naŝli njegoĉo truplo. Ti si s Hanka in Mozejem nadaljeval, navkljub sneŝnemu viharju. V takŝnih okoliŝĉinah ti mora tvoj plezalni nagon nedvomno ukazati, da se obrneŝ in spustiŝ. Ampak tokrat tega nisi naredil. Vodilo te je nerazumljivo kljubovante. Gnalo te je naprej. Hanka je kljub neŝnemu videzu uspelo razviti neverjetno energijo v gorah. Sledila ti je korak za korakom. In tudi Moze je

poskuŝal premagati pomanjkanje sape, telesno teŝo, sneŝni meteŝ, ki je motil njegoĉo pogled. Toda na enem izmed velikih zasneŝenih poboĉij se je Moze odloĉil vrniti. Njegoĉe noge so zaĉele zmrzovati. Tam smo naslednje leto naŝli njegoĉo truplo, z nogo brez ĉevlja.»

Rumenkasta svetloba od bakle je s sencami in luĉmi igrala mrtvaŝki ples na obrazu mojega skrivnostnega posluŝalca. Ĉlovek ali pa samo duħ v telesu mojega mrtvega prijatelja. Njegoĉe oĉi so zaĉele vroĉiĉno sijati. Prodirajoĉe me je gledal, s ĉloveŝkim izrazom, ki bi rad ujel nit dolgo izgubljeneg zgodbe. »Nadaljevali ste proti vrhu, teŝko dihaĉoĉi, v borbi z sneŝno nevihto, ki jo pogosto imenujemo *bela smrt*. Kot, da te je poganjala nora obsedenost, si se gnal naprej. Hanka ti je sledila. Le sto metrov je manjkalo do vrha. Takrat pa ji je nenadoma na vlaŝni skali spodrsnito in padaĉoĉa si je zlomila lobanjo. Lotil si se jo oŝiviti. Poskusil si jo dvigniti. Ampak ŝal je vse bilo zaman. Tam smo jo naŝli med naŝo iskalno odpravo. Ne vem, Joĉjo, kaj te je gnalo naprej. Ali magnetna privlaĉnost Gore, ki sva jo oba imela rada? Ali blazna boleĉina zaradi izgube svoje partnerice? Vem samo to, da si premagal zadnjih sto metrov Gore. Ampak po tridesetih metriħ si se sedel. Mraz

Aconcagua

piedojn, viajn manojn...Tie ankaŭ vi mortis.« Teruriga grimaco deformis nun la vizaĝon de Lund. Liaj okuloj larĝe malfermiĝis, kaj li laŭtege ekkriis: »Neeee!...Neeee! Mi ne mortis! Mi ne mortis!« Li freneze skuegis sian kapon. Per unu mano li ekkaptis sian frunton. Dolorspasmo igis lian vizaĝon nerekonebla. »Ne, mi ne mortis...Mi restis vivanta!« »Ne povas esti, Joĉjo. Mi mem trovis vian kadavron. Gi estis nerekonebla pro la frosto, sed ĉe ĝi ni trovis viajn dokumentojn, kaj neniuj pli dubis pri la identeco.« »Ne. Mi ne mortis...Nun mi memoras. Jes, mi estas Lund...Nun mi ĉion memoras...« preskaŭ flustre diris li serĉante la memoron per la rigardo perdita ie en la senfino. »Sed ni forportis vian kadavron. Kun granda peno ni portis ĝin al Granda Valo, kaj enterigis ĝin tie. Mi mem ĉeestis.« »Ne estis mi. Tio estis Stepanek...« Mi tremis per la tuta korpo. Gis nun mi havis la impreson ke mi parolas al fantomo. Kaj nun subite li mencias homon kiu mortis sur Montego dek jarojn pli frue, kaj kies kadavro neniam estis retrovita. Mi sentis ke mia cerbo krevos. »Kio okazis, Joĉjo? Kio okazis?« »Jes, mi eksidis, preta por mortis same kiel mia kara Hanka mortis antaŭ miaj okuloj. Tiel senpova mi estis! Tiel terure mizera! »La frosto komencis invadi mian tutan korpon. Sed tiam subite, kvazaŭ fulmo trafugis mian kapon: »Ne, mi ne rajtas morti. Mi devas helpi al aliaj en mortdanĝero sur Montego. Mi devas elaĉeti mian kulpon pro la morto de Hanka. »Mi decidis plu vivi. La monto kaj la montgrimpantoj min bezonas vivan. Mi starigis al mi novan vivotaskon, kiun mi povos plenumi nur se neniuj ĝenos min. Neniuj devas scii ke mi vivas. Pene mi leviĝis de la ŝtono. En tiu momento mi ekmemoris pri la kadavro de Stepanek, kiun mi dum iu grimpado vidis sidantan sur iu roko. Al tiu loko mi direktis min. Tie li sidis, same kiel antaŭ deko da jaroj. Sekigita de la frosto, nerekonebla. Mi levis lin kaj iom post iom alportis lin sur la lokon kie mi sidis antaŭe, en la proksimeco de Hanka. En liajn poŝojn mi metis miajn dokumentojn. Tiam mi transiris sur la alian flankon de Montego. La ŝtormo sovaĝe bategis min. Mi ne scias kiel mi rezistis. Fine mi trovis tiun ĉi kavernon. De ĉi tie mi patrolas Montegon. Okaze mi savadis la vivon de montgrimpantoj en danĝero. Ho, jes, mi memoras pri pluraj saviĝoj, kiujn oni konsideris mirakloj.« »Joĉjo, kiel mi ĝojas ke vi vivas! Kiel mi ĝojas ke vi estas Joĉjo, mia amiko, kaj ne ia fantomo! Vi estas vera heroo. Sed vi vivas tiel pene, sen rimedoj, sen ilaro, sen nutraĵo, forlasita sola al tiu ĉi sovaĝa naturo. Ni devas ion fari. Kiam mi reiros al la urbo, mi faros kolekton por havigi al vi decan dometon, vestaĵojn...« »Ne, ne. Mia funkcio finiĝis. Nun kiam mi estas malkovrita, mi ne plu povos plenumadi mian taskon...Mi ne plu povos ekzisti...Mi ne plu devas ekzisti!« Tiujn lastajn frazojn Lund eldiris preskaŭ senvoĉe, nur por si mem. Tiam li leviĝis kaj aliris la elirejon. Per jam konata movo li forigis la rokordon. Tra la liberigita truo kune kun la fasko de taglumo forta neĝblovo penetris la kavernon. Ekstere ŝtormo fajfadis inter la valoj kaj montoj. »Joĉjo, kien vi iras? Atendu. Restu ĉi tie, Joĉjo!« Miajn kriojn kvazaŭ li ne estus aŭdinta. Kun granda fortostreĉo mi ekstaris sur miajn piedojn, kaj altrenis min al la elirejo. »Joĉjo...Amiko mia, atendu!...Revenu!« Lia silueto fariĝis pli kaj pli malklara rigardata tra la densa vualo de la neĝblovo. Lund ne plu povis aŭdi miajn kriojn. Nur grandaj senformaj piedsignoj de neĝhomo postrestis, ĝis kiam ankaŭ ilin forviŝis la neĝo.

je poboŝal tvojne noge, tvojne roke...tam si tudi ti umrl.« Lundov obraz se je spremenil v grozno grimaso. Njegove oĉi so se ŝiroko odprle in glasno je vzkliknil: »Neeee! ...Neeee! Nisem umrl! Nisem umrl!« Blazno je odkimaval z glavo. Z eno roko je pograbil svoje ĉelo. Boleĉi krĉ je naredil njegov obraz neprepoznaven. »Ne, nisem umrl...Ostal sem živ!« »To ne more biti, Joĉjo. Sam sem našel tvoje truplo. Bilo je neprepoznaven zaradi zmrzali, vendar ob njem smo našli tvoje dokumente in ni bilo veĉ dvoma glede identitete.« »Ne. Nisem umrl. Zdaj se spomnim. Ja, jaz sem Lund. Zdaj se vse spomnim.« je skoraj ŝepetaje dejal, iŝĉoĉ spomin s pogledom izgubljenim nekje v neskonĉnosti. »Ampak odnesli smo vaŝa trupla. Z veliko truda smo jih odpeljali v Veliko dolino in jih pokopali tam. Sam sem prisostvoval.« »Nisem bil jaz. Bil je Stepanek.« Celo telo se mi je treslo. Do sedaj sem imel obĉutek, da sem govoril duhu. In zdaj je nenadoma omenil ĉloveka, ki je umrl na Gori deset let prej in njegovega trupla niso nikoli našli. Ĉutil sem, da mi bodo poĉili moŝgani. »Kaj se je zgodilo, Joĉjo? Kaj se je zgodilo?« »Ja, usedel sem se, pripravljen umreti, tako kot moja draga Hanka, ki je umrla pred mojimi oĉmi. Tako nemoĉen sem bil! Tako straŝno obupan! Mraz je zaĉel napadati moje celotno telo. Potem pa nenadoma, kot strela iz jasnega je prestrelila mojo glavo: Ne, ne smem umreti. Moram pomagati drugim v gorskih nevarnostih na Gori. Moram odkupiti svojo krivdo za smrt Hanke. Odloĉil sem se preŝiveti. Gora in gorski plezalcu me potrebujejo ŝivega. Postavil sem si novo ŝivljenjsko nalogo, ki jo lahko izpolnim samo, ĉe me nihĉe ne moti in nihĉe ne sme vedeti, da sem ŝiv. Z muko sem se dvignil s kamna. V tistem trenutku sem se spomnil na truplo Stepaneka, ki sem ga med nekim plezanjem videl sedeĉega na nekem kamnu. Namenil sem se na tisto mesto. Tam je sedel, tako kot pred desetletjem. Posuŝen od mraza, neprepoznaven. Pobral sem ga in ga poĉasi nesel na kraj, kjer sem sedel prej, v bliŝini Hanke. V njegove ŝepe sem dal svoje dokumente. Potem sem ŝel na drugo stran Gore. Neurje je brtualno tolklo po meni. Ne vem, kako sem se upiral. Konĉno sem našel to jamo. Od tukaj patroljiram po Gori. Priloŝnostno sem reŝeval ŝivljenja gorskim plezalcem v nevarnosti. Oh, ja, spomnim se veĉ reŝevanj, ki jih imajo za ĉudeŝna.« »Joĉjo, kako vesel sem, da si ŝiv! Kako vesel sem, da si Joĉjo, moj prijatelj in ne duh! Ti si pravi junak. Ampak ti ŝiviŝ tako teŝko, brez sredstev, brez orodja, brez hrane, prepuŝĉen tej divji naravi. Nekaj moram narediti. Ko se bom vrnil v mesto, bom organiziral zbiralno akcijo, da ti zagotovim dostojno koĉo, oblaĉila...« »Ne, ne. Moja naloga se je konĉala. Zdaj, ko sem odkrit, ne morem izpolnjevati svojega poslanstva...Ne morem veĉ obstajati...Ne smem veĉ obstajati« Te zadnje stavke je Lund izgovoril skoraj brezglasno, samo zase. Potem je vstal in odŝel skozi izhod. Z ŝe znanim gibom je odstranil skalnata vrata. Skozi osvoboŝeno luknjo je v jamo skupaj s snopom dnevne svetlobe prodril moĉan sneŝni veter. Zunaj je nevihta ŝviŝgala med dolinami in gorami. »Joĉjo, kam greŝ? Poĉakaj. Ostani tu, Joĉjo!« Moji kriki, kot da ne bi bili sliŝani. Z veliko truda sem vstal in se odvlekel do izhoda. »Joĉjo...Prijatelj moj, poĉakaj!...Vrni se!« Njegov obris je skozi debelo tanĉico sneŝnega meteŝa postajal vse bolj zamegljen. Lund ni mogel sliŝati mojih krikov. Samo velike brezobliĉne stopinje sneŝenega moŝa so ostajale dokler jih sneg ni izbrisal.

Prevod: Karmen Leŝnik